

NYERGES GÁBOR ÁDÁM

Az első magyar, aki

(REGÉNYRÉSZLET)

Nem volt nehéz megszeretni az új helyet. Már csak azért sem, mert egyáltalán volt. S Sziránónak, akibe oly hosszan sujkolódtott, hogy jó gimnáziumba kell kerülni, miután ennek az elvárásnak maximálisan megfelelt, a Világlegjobb Gimnáziumhoz kapcsolódó minden apró részlet igen nagy örömforrást jelentett. A kapu, a folyosók, a padok, az odavezető (nem túl hosszú) út, minden. Sziránó, aki nyolc éven keresztül véste magába ugyanazt a párperces utat az általános iskoláig, eleinte még abban is gyönyörködött, hogy most másfelé kell mennie, a lakhelyétől pár méter múlva már nem jobbra, hanem balra fordul, tudja, hogy most ezen és nem azon az utcán megy, itt most átmegy a zebrán, ami, ha még általános iskolába járna, már komoly kerülő lenne és biztos késést is jelentene, most azonban megteheti, amit nyolc esztendőn keresztül sosem mert és – az igazat megvallva akkor még – nem is akart: másfelé csatangolt.

Holott valójában szó sem volt erről, tudta ő is, hogy ez most célirányos csatangolás, s bár a gimnáziumhoz is közel lakott, elvben ismerte a környéket, nem szívesen vallotta be magának, hogy ezeket az utcákat még épphogy csak felismeri, de nem névről, hanem még csak külalokról, itt könyvesbolt van, ott cukrászda, amott kávézó, ez az utca olyan keskenyebb, abban meg volt egy ismerős ház vagy szobor, ilyesmikből tájékozódott. A cél előtti métereken rendszerint zavarba jött az első hetek alatt, elvégre a legelső alkalmak, a felvételi, a beiratkozás, majd az első pár iskolanap olyan izgalmasan újszerű volt a számára, hogy mindig csak az út nagyjából kétharmadáig tudott odafigyelni és próbálni megjegyezni, merre is megy valójában, a vége felé már mindig csak az egyre jobban kalapáló szív vitte. Így persze az izgalom is kétszereződött, nemcsak az új hely, új közeg, a *minden új* izgalma hajtotta már (úgy érezte) minden sejtjét kétszeres sebességgel, hanem az aggodalom is, amiért most már nem tévedhet el. Hiszen ő lakik talán legközelebb az egész osztályból, hiszen egyre többször teszi meg ugyanezt az utat, tehát hatványozottan, egyre kínosabb, ha pont negyedikre, ötödikre, hatodikra stb. téveszt majd, s mivel ezekben a kritikus első hetekben pont neki, a közellakónak végképp nem volna szerencsés késéssel felhívnia magára a figyelmet.

Nagy szerencséjére az utolsó előtti előtt lévő utca elején, ahol a legnagyobb esélye lett volna rossz felé kanyarodni, mert színleg pontosan ugyanolyan utcák közül kellett volna kiválasztania, hogy melyikre forduljon be, ugyancsak talált egy tájékozódást segítő pontot. Ebben az utcában ugyanis amely épp a *Kávéház* utca után

következett, ha a *Könyvesboltos utcáról* sikeresen ráfodult, a szűk járdacsíkon ékelen nagy hányáskupac díszelgett az aszfalton. Ez önmagában persze még nem lett volna olyan nagy mázli, mint amilyennek a megkönnyebbült Sziránó elsőre hitte volna, ha a már-már égi jelként feltűnő, irányadó hányadék – annak rendje és módja szerint – másnapra eltűnt volna. Sziránó azonban másnapra, harmadnapra és a további napokon is rendszeresen csodát látott (hosszú éveken keresztül): a Hányás utca előzékenyen útmutató okádéka ugyanis végig, Sziránó mind a négy iskolaéven keresztül ott maradt vele, még akkor is, mikor már becsukott szemmel is könnyedén el lehetett volna találni a Világlegjobb Gimnáziumba, mintha csak azt mondaná neki minden egyes reggel, hogy *tudom, hogy megy már egyedül is, de akkor sem hagylak magadra.*

Mindez persze fizikai képtelenség volt, s mint az ilyen fizikai képtelenségek egy jelentős hányada rendre, mégis tényszerűen igaznak bizonyult. Sziránó el nem tudta képzelni, hogy mit fogyaszthatott az a próféta-jellegű illető, aki ilyen időtálló, szent jellel volt szíves megjelölni a pontos útvonal legkritikusabb szakaszát, tán még ha sósavat (HC_2 , *nem, 2HCl, 2HCl, 2HCl, hogy a jó kurva anyját* – javítgatta gondolatmenetét, mikor épp odaértek a tananyagban), még ha tömény sósavat hányt is volna a derék kolléga, egy idő után talán már annak se lenne nyoma a járdán. Ehhez képest ez, a Sziránó első gimis hetében kelt friss hányás eltüntethetetlenül hagyott jól kivehető, sötét, amorf nyomot a Hányás utca 2-es számú háza előtt. Nem mintha ilyesmi lehetséges volna, s végképp nem mintha Sziránó hitt volna az efféle badarságokban, de a körülmények mégis egyre inkább arra engedtek volna következtetni, hogy ez a derék próféta bizony nem lehetett más, mint ő maga, egy jövőbeli Sziránó, aki emlékezve a kiskamaszkori tájékozódási nehézségekre, előzékenyen (s egyszer-s mind tetszetős paradoxont is létrehozva) úgy gondolta, nem árt, ha visszaküld valami iránymutatót esendő magának a múltba.

Világlegjobb Edömér (*mér, mér? Edömér!*, hangzott évtizedeken át a titkos iskolai rigmus), magyar kémikus, matematikus, nyelvész, köztudós és utazó (az első magyar, aki megjárta Kongót). Ez volt az első poén, amit Osztály (a harmincegy fős) megtanult, már a második napon, a mér mér Edömér csak (a népszerűbbek esetében) hetekkel, (a többiek számára) hónapokkal ezután következett. *Mi a poén?*, kérdezték rendre a második napon, szeptember másodikán, ami történetesen keddre esett, mintha csak ezt is a Világlegjobb Gimnázium lelkes titkársága szervezte volna így, elvégre mikor máskor kezdődhetne a tanév, mint éppen egy szeptember elsejére eső hétfőn. *Hát nem esik le?*, kérdezték a felsőbbévesek (rendszerint másodikosok) az iskolai várkapu előtt ácsorogva az első nagyszünetben, mikor hat-nyolc fős turnusokban mind a négy elsős osztály elsőre összetrombitálható felét-kétharmadát kivitték az épület elé. Utánozhatatlan eleganciával, a már beavatottak lezser magabiztosságával dőltek neki a gimnázium névadója, Világlegjobb Edömér mellszobrának, s mikor a kérdésre kérdéssel feleltek (*Hát nem esik le?*), egyben egy apró,

inyenc mozdulat keretében begörbített mutatóujjal meg is kopogtatták a kémikus, matematikus, nyelvész, közíró és utazó zöld fémmását. *Az első magyar, aki megjárta, és kongott*, vigyorogták, s valóban, Világlegjobb Edömér elsőre vaskosnak és jelentőségteljesnek ható emlékműve még az aprócska koccantás hatására is oly jelentőségteljeset kondult, ami bármely megtermett harangot megszegényített volna.

Na és kiket kaptatok, segítünk picit, érdeklődtek az utolsó turnustól beavatási munkájuk bevégeztével a másodikosok. Volt még egy kis idő a szünetből. Névsor következett, persze Osztályfőnökkel kezdve (unott vállrándítás), Irodalomtanár (enyhe gúnyos félmosoly), Matektanár (semmi reakció), ki is van még. Történelemtanár, cincogta be a nevet egy tejfölszerű szőke, hegyeskés rágcslófejű lány, akinek hirtelen senki sem emlékezett jól a nevére, még jó, hogy nem egymásét kérdezték. *Na az vicces lesz*, horkantott a két másodikos közül az, aki az imént még mér mér Edömért kongatta. *Miért, szigorú?*, remegett meg a később egyezményesen csak Görcsegérnek elkeresztelt tejfölfejű. A válaszba, miszerint *Nem az a lényeg, meg lehet szokni*, csontokig rezgető sivítás vegyült, így a többség csak a *Nem*-ig hallotta azt. S mivel a csontvelőig hatoló, még mér mér Edömérig is elhallatszósó visítás a jelzőcsengetés volt, a beszélgetésnek egyszeriben vége is szakadt, hiszen a Világlegjobb Gimnázium két szárnyal ellátott, emeletes labirintusában (főleg a még rendre eltévedő gólyáknak) ajánlott volt már a jelző elhangzásakor elindulni a következő teremig, főleg, ha az ember (elsősök) azt sem tudja, épp hova is kéne mennie, vagy ha az ember (másodikosok) a hátralevő öt percben még leckét is kell, hogy írjon és (legalábbis szándéka szerint) egy fél cigit is elpippantana stikában a férfitvéceben. *Egy pillanat, hogy értetted azt, hogy nem az a lényeg?*, kérdezte még Sziránó, aki mivel a legközelebb állt a kongatóhoz, még hallotta a teljes választ és most alkalmi is volt gyorsan karonragadva feltartóztatni *egy pillanatra* a fiút. *Majd máskor, most nincs idő*, hadarta a zsebében már a cigisdobozt cirógató másodikos, akiből e cirógatástól olyan elemi erővel tört elő a nikotinéhség, hogy épp eldöntötte, megreszkírozza, hogy kihagyja a leckeírást (másolást) és végigszívja az áhított szálat, erre ez a kis buzgómócsing itt feltartja. *Kifogtátok a nácit*, vetette oda hátra sem nézve, ott hagyva a pár másodpercre a döbbenettől mozdulni sem tudó Sziránót, aki már csak abban bízott, hogy hátha félrehallott valamit, mondjuk Történelemtanár másik neve Jácint, vagy Nándor és csak (szerencsétlen egybeesésékként) Nácinak becézik. Érezte, hogy még magát sem tudja meggyőzni arról, hogy ez a többszörös fizikai képtelenség (egy náci tanár, aki még hozzá pont történelmet tanít, pont az ország legjobb gimnáziumában és pont őnekik) ne lehetne mégis tényszerűen igaz. *Miért nem lehet csak egyszer, legalább egyszer az életben valami csak úgy jó, most komolyan, miért?*, motyogta maga elé kiszáradt szájjal, míg feleszmélve, hogy lassan, de biztosan elkésik kémiáról (vagy matekról – vagy nyelvtanról?), elhaladt a nagyjából válltájig megformált magyar kémikus, matematikus, nyelvész, közíró és utazó mellett. Mér, mér, Edömér, bámult vissza rá kísértetiesen üres tekintettel a Világlegjobb jeles alak.